

ROZSUDEK STAVOVSKÉHO SOUDU

Stavovský soud České komory architektů na svém zasedání dne 4. 9. 2014 senátem ve složení Ing. arch. Pavel Kopecký (předseda), Ing. arch. Luděk Jasiok (člen) a Ing. akad. arch. Petr Krejčí (člen) ve věci návrhu dozorčí rady České komory architektů na zahájení disciplinárního řízení spisové značky DR 2013-34 ze dne 29. 4. 2014 rozhodl

t a k t o :

disciplinárně obviněný

tím, že v roce 2013 před zpracováním projektu zahradních úprav, kterými dochází ke změnám v architektonickém řešení venkovního zahradního prostranství před lázeňským hotelem Thermal v Karlových Varech, neinformoval o zakázce autora původního architektonického řešení Ing. arch. Věru Machoninovou a nevyžádal si její stanovisko nebo konzultaci, se podle § 20 zákona č. 360/1992 Sb., o výkonu povolání autorizovaných architektů a o výkonu povolání autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě, ve znění pozdějších předpisů, dopustil disciplinárního provinění závažným porušením ustanovení § 26 odst. 1 a odst. 5 Profesionálního a etického řádu České komory architektů a podle ustanovení § 20 odst. 1 písm. b) téhož zákona se mu ukládá disciplinární opatření

pokuta ve výši 20.000,- Kč.

Odůvodnění:

Dne 11. 12. 2013 byla dozorčí radě České komory architektů doručena stížnost Ing. arch. Věry Machoninové, ve které uvádí, že disciplinárně obviněný bez jakéhokoliv oznámení svévolně a v rozporu se stanoviskem památkové péče přestavuje prostory hotelu Thermal v Karlových Varech a rekonstruuje dolní zahrady hotelu způsobem, který ji jako autorku výrazně poškozuje. Na základě podání Ing. arch. Věry Machoninové (dále též „autorka“) zahájila dozorčí rada České komory architektů (dále také „DR ČKA“) v souladu s ustanovením § 3 a § 29 odst. 3 Disciplinárního a smírčího řádu ČKA (dále také „DSŘ ČKA“) disciplinární zjišťování. V rámci zjišťování provedla DR ČKA slyšení disciplinárně obviněného a opatřila listinné důkazy fotodokumentace původního, aktuálního stavu a vizualizace úprav interiéru a zahradního prostranství hotelu Thermal v Karlových Varech, dokumentace a smlouvy o dílo na stavební úpravy stravovacího provozu hotelu Thermal, korespondence disciplinárně obviněného s Ing. arch. V. Machoninovou (7-8/2011), zápisu z místního ohledání - kontrolního dne z 20. 11. 2013 o provádění prací dle závazného stanoviska oddělení památkové péče z 29. 3. 2013, závazného stanoviska oddělení památkové péče Magistrátu města Karlovy Vary k terénním úpravám hotelu z 6. 2. 2014 a sdělení památkové inspekce Ministerstva kultury ČR týkající se úprav komplexu hotelu Thermal z 29. 1. 2014. DR ČKA na základě provedených důkazních materiálů opatřených v disciplinárním zjišťování konstatovala, že jednání o případné autorské spolupráci disciplinárně obviněného s Ing. arch. Věrou Machoninovou se v létě roku 2011 týkala pouze zamýšlených úprav dispozice a interiéru restaurace hotelu Thermal, nikoliv dalších úprav řešení venkovního zahradního prostranství.

Po ukončení výsledků disciplinárního zjišťování DR ČKA nabyla podezření, že disciplinárně obviněný tím, že před zahájením prací na projektu stavebních úprav zahradního prostranství před hotelem Thermal v Karlových Varech neinformoval autorku architektonického řešení Ing. arch. Věru Machoninovou, nevyžádal si od ní písemný souhlas, stanovisko či konzultaci k této zakázce a nevyzval ji ke spolupráci, se mohl dopustit závažného porušení § 26 odst. 1, odst. 4

a odst. 5 Profesního a etického řádu ČKA (dále také „PEŘ ČKA“) a dne 29. 4. 2014 podala Stavovskému soudu České komory architektů návrh na zahájení disciplinárního řízení.

Na základě návrhu DR ČKA zahájil Stavovský soud ČKA v souladu s ustanovením § 33 DSŘ ČKA s disciplinárně obviněným dne 6. 5. 2014 disciplinární řízení vedené pod spisovou značkou DR 2013-34. Při přípravě jednání Stavovský soud ČKA neshledal žádný z důvodů zastavení nebo přerušování řízení podle ustanovení § 35 DSŘ ČKA a nařídil na den 17. 7. 2014 jednání za účelem zjištění skutkového stavu.

Při ústním jednání před senátem Stavovského soudu ČKA dne 17. 7. 2014 disciplinárně obviněný k předmětu řízení uvedl, že zakázka na úpravy venkovních ploch nebyla první zakázkou, kterou na hotelu Thermal prováděl. Navazovala na tři etapy, v rámci nichž byly řešeny úpravy balneo provozu a gastro provozu hotelu. V rámci předchozích fází byla autorka opakovaně oslovena jak ze strany investora, tak samotným disciplinárně obviněným. Ve třetí etapě úpravy gastro provozu se disciplinárně obviněný s autorkou opakovaně sešel a záměr s ní konzultoval, autorskou spolupráci však odmítla. Disciplinárně obviněný přitom zdůraznil, že důvody odmítnutí spolupráce mu nejsou zřejmé, jelikož dle svých slov od fáze studie zohlednil značnou část jejich připomínek. Zároveň upozornil na dopis adresovaný autorce, kde vyjadřuje ochotu se ke spolupráci kdykoliv vrátit. Na základě výše uvedeného disciplinárně obviněný před převzetím zakázky zahradních úprav nepředpokládal, že se názor autorky mohl změnit a proto nepovažoval za nutné a konstruktivní ji opětovně vyzývat ke spolupráci. S výsledkem zahradních úprav vyjádřil přitom spokojenost a zdůraznil jeho pozitivní přijetí veřejností.

Vzhledem k tomu, že v průběhu jednání dne 17. 7. 2014 vyvstala potřeba řízení doplnit dalšími důkazy, rozhodl senát usnesením podle § 43 DSŘ ČKA jednání odročit. Ve lhůtě stanovené do 31. 7. 2014 byla disciplinárně obviněným dokladována smlouva o dílo na zahradní úpravy před lázeňským hotelem Thermal v Karlových Varech, dokumentace původního návrhu, dokumentace původního stavu před započítáním úprav a dokumentace skutečného provedení. Na vyžádání senátu bylo dále dokladováno písemné vyjádření NPÚ, územní odborné pracoviště v Lokti, k PD k terénním úpravám LH Thermal z 13. 2. 2014 a archivní zpráva KIO z 6. 5. 1977 a situační zpráva z října roku 1976 s uvedením autorů projektu manželů Machoninových.

K objasnění skutkového stavu užil Stavovský soud ČKA těchto důkazů:

- Stížnost na disciplinárně obviněného ve věci porušení autorských práv na hotel Thermal v Karlových Varech podaná Ing. arch. Věrou Machoninovou dne 11. 12. 2013.
- Fotografie ze stavebních úprav hotelu Thermal v Karlových Varech zaslané Ing. arch. Pavlou Kordovskou dne 3. 2. 2014
- Vizualizace úprav zahrady hotelu Thermal.
- Fotografie stavu zahrady hotelu Thermal před stavebními úpravami,
- Vizualizace úprav interiéru restaurace hotelu Thermal,
- Fotografie stavu interiéru restaurace Thermal před stavebními úpravami,
- Dokumentace stavebních úprav stravovacího provozu hotelu Thermal, v tištěné verzi a na elektronickém nosiči.
- Rozsudek Nejvyššího soudu v Praze ve věci Ing. arch. Věry Machoninové proti Thermal – F, a.s, ze dne 1. 12. 2003, spis.zn. 3 co 25/2002-221.
- Sdělení Ing. arch. Věry Machoninové disciplinárně obviněnému ze dne 15. 7. 2011
- Sdělení Ing. arch. Věry Machoninové disciplinárně obviněnému ze dne 2. 8. 2011.
- Zápis z místního ohledání, věc Město Karlovy Vary, objekt hotel Thermal-kontrolní den: provádění prací dle závazného stanoviska oddělení památkové péče, č.j. 12/OPP/13/Srv ze dne 29. 3. 2013.
- Kopie popisky původní dokumentace hotelu Thermal K. Vary (suterén – dispozice VZD zařízení),
- Grafický podklad pro realizaci stavby,
- Fotodokumentace-Thermal zahrada-stav k srpnu 2013,
- Fotodokumentace-Thermal zahrada-současný stav,
- Situační zpráva z října 1976 (str. 13 – str. 18)

- Vyjádření kurátorky Sbírkyně architektury Národní galerie v Praze Ing. arch. Radomíry Sedlákové, CSc. „K otázce autorství komplexu sanatoria Thermal v Karlových Varech“ a „K zahradním úpravám okolí hotelu Thermal v Karlových Varech“.

Stavovský soud ČKA vycházel z následujícího zjištěného skutkového stavu.

Hotel Thermal v Karlových Varech byl postaven v roce 1978 dle návrhu manželské dvojice architektů Machoninových z konce 60. let 20. století. Stavba je jednou z významných ukázek architektury pozdních šedesátých let v celoevropském měřítku. Nositelkou autorských práv je po smrti Ing. arch. Vladimíra Machonina Ing. arch. Věra Machoninová. Disciplinárně obviněný je dodavatelem projekčních prací úprav hotelu Thermal v Karlových Varech. Objednatelem stavebních úprav je akciová společnost Thermal-F, a.s.

Společnost A.P. prováděla na úpravách hotelu Thermal od roku 2010 projekční práce ve čtyřech etapách: v první a druhé byly řešeny přestavby technických prostor na balneo provoz, v třetí se řešila přestavba gastroprovozu a (dosud) poslední etapou byla právě úprava venkovních prostranství před hotelem. Na projekční práce v rámci čtvrté etapy byla uzavřena samostatná smlouva o dílo podepsaná dne 15. 7. 2013, jejímž obsahem bylo zpracování urbanistické vyhledávací studie, projektu pro výběr zhotovitele stavby a popisu standardů a oceněný výkaz výměr pro přilehlé pozemky zahrady a amfiteátru.

Dle vyjádření disciplinárně obviněného byla Ing. arch. V. Machoninová oslovena investorem za účelem spolupráce v roce 2010, kdy vyjádřila nezájem o účast na řešení technických provozů hotelu. V průběhu řešení třetí etapy (gastro provozu) proběhla mezi autorkou a disciplinárně obviněným písemná komunikace a vícero osobních setkání. Výsledkem bylo vyjádření autorky, kterým odmítla spoluúčast na úpravách hotelu a to vzhledem k rozdílnosti názorů na způsob rekonstrukce a obavě, že v rámci spoluúčasti na úpravách nebude moci jejich výslednou podobu ovlivnit. Když v roce 2013 přijal disciplinárně obviněný zakázku na čtvrtou etapu, autorku za účelem spolupráci již neoslovil, neboť to již nepovažoval z hlediska jejich dosavadní komunikace za konstruktivní.

Dozorčí rada ve svém žalobním návrhu vyjádřila podezření, že výše popsaným jednáním disciplinárně obviněný závažně porušil ustanovení § 26 odst. 1, 4 a 5 PEŘ ČKA.

Ustanovení § 26 PEŘ ČKA odst. 1 uvádí, že „Architekt respektuje a chrání práva k duševnímu vlastnictví, zejména autorská práva ostatních architektů, jakož i všech dalších osob. Architekt se zároveň vůči těmto osobám vyvaruje zneužití autorských práv“ Ustanovení § 26 odst. 4 PEŘ ČKA uvádí, že „Architekt nevyužije autorské dílo jiného architekta při zhotovování své vlastní zakázky bez jeho výslovného písemného souhlasu, popřípadě uzavřené licenční smlouvy.“ Ustanovení § 26 odst. 5 PEŘ ČKA uvádí, že „Architekt nepřevzme zakázku, jejímž předmětem je změna zrealizovaného díla, zejména pokud jde o dílo zrealizované podle návrhu, projektu nebo plánu žijícího architekta bez předchozího upozornění zadavatele na tuto skutečnost. Před převzetím zakázky musí architekt neprodleně a prokazatelně informovat o zakázce autora původního návrhu, projektu nebo plánu a podle možností si od něj vyžádat stanovisko nebo konzultaci k zakázce, popřípadě ho vyzve ke spolupráci.“

Stavovský soud došel k názoru, že zakázku na zpracování urbanistické vyhledávací studie, projektu pro výběr zhotovitele stavby a popisu standardů a oceněný výkaz výměr objektu amfiteátru a zahrady je třeba hodnotit jako samostatnou zakázku a že tedy nelze přijmout argumentaci disciplinárně obviněného, že dodržení povinnosti předepisované ustanovením § 26 odst. 5 nemělo význam, neboť již předem věděl, že nepovede k cíli. Ustanovení § 26 odst. 5 odpovídá svým zněním ustanovení § 38d autorského zákona, který uvádí, že do autorského práva nezasahuje ten, kdo „navrhne nebo provede změnu dokončené stavby, která je vyjádřením architektonického díla, v míře nezbytně nutné a při zachování hodnoty díla; je-li to opodstatněné významem architektonického díla a lze-li to na něm spravedlivě požadovat, je povinen předem uvědomit o svém úmyslu autora a na vyžádání mu poskytnout dokumentaci stavby včetně vyobrazení, vystihující stav před provedením změn.“ Smyslem obou ustanovení je stanovení podmínek, za jejichž splnění lze zasáhnout do architektonického autorského díla provedením stavbou. Jedná se o zákonnou licenci, faktické omezení autorského práva autora. Z toho důvodu musí být výklad ustanovení spíše přísný a nelze dovozovat možnost

jeho nedodržení na základě vlastního odhadu výsledku. Okolnost, že disciplinárně obviněný znal názor autorky na určitou etapu rekonstrukce, neznamená, že ho to do budoucna zbavilo povinnosti vyžádat si její stanovisko na část jinou. Povinnost velmi obezřetného postupu za důsledného dodržení všech zákonných povinností i povinností stanovených vnitřními řády ČKA je zde umocněna významem stavby, která byla v tomto případě předmětem úprav. Jeho si byl disciplinárně obviněný vědom, přesto povinnost předepsanou oběma předpisy nedodržel.

Architektonická hodnota hotelu Thermal spočívá v komplexním přístupu k řešení úkolu. Machoninovi nepojímali architekturu jako tvorbu prázdného prostoru, jehož zařízení by ponechali na vůli vlastníka. Integrovanými součástmi jejich tvorby jsou do finální realizace dotažené návrhy sedacích souprav, jídelního skla, svítidel atd., na kterých spolupracovali s předními tvůrci. V původním architektonickém řešení byl řešený venkovní prostor nedílnou součástí stavby, byl její nejnižší částí, z níž hmota hotelu vyrůstala. Parčík tvořil přechodovou zónu mezi exteriérem a interiérem. V prostoru bylo pracováno s geometrickými tvary, prvky a materiály, jejichž zmenšeniny byly osazeny i v interiéru, tím došlo k prolnutí interiéru a exteriéru budovy v jeden celek. Byla zde umístěna výtvarná díla (fontána, suchý příkop apod.), prostor byl dále tvořen pochozími a zelenými plochami. Prostor mezi terasou, řekou Teplá a Hochbergerovou lávkou byl částečně ozeleněný a vydlážděný. Jednotlivé plochy zeleně a dlažby tvořily pravoúhlé geometrické tvary. Zpevněné plochy byly dožilé a zeleně neudržovaná, avšak základní koncepce, propojení vnějšku a vnitřku, byla zachována až do doby před rekonstrukcí.

Je-li zasahováno do realizovaného architektonického autorského díla na základě zákonné licence dle § 38d autorského zákona, platí, že úpravy stávajících objektů i jejich částí by měly vycházet z původního řešení, zachovat, opravit a navázat na stávající výtvarné i funkční prvky a minimalizovat vkládání nových a v případě nezbytné nutnosti je pouze dílčím způsobem obměnit tak, aby nebyla měněna podstata původního záměru. Jakékoli jiné úpravy, které do autorské koncepce významněji zasahují nad míru nezbytně nutnou, je třeba v souladu s autorským zákonem navrhovat ve spolupráci s autorem díla.

Změny, které byly provedeny dle návrhu disciplinárně obviněného, lze kvalifikovat jako významné. Zatímco v původním architektonickém záměru venkovní prostor tvořil součást samotné stavby, v novém řešení byla vytvořena parková úprava, která neodpovídá původnímu řešení. Bylo navrženo vložení nových geometrických tvarů a křivek, které vnímání prostoru ve vztahu k budově zásadně mění. Týká se to například vkládání trojúhelníkových ozeleněných ploch, oblých křivek zeleně či tvaru a směru schodišť a ramp propojujících tento prostor s terasou hotelu a ostatními úrovněmi podél řeky. Rušeny, měněny a posouvány jsou i výtvarné prvky, které tvořili integrální součást původního autorského záměru. Změna prostranství v okolí hotelu Thermal významně proměnila stávající řešení prostoru. Nedošlo k celkovému odstranění a nahrazení původního záměru, ale naopak k přetvoření původního konceptu, s částečným využitím již navržených prvků. Došlo k zásadním úpravám ve funkční a výtvarné koncepci a ke změnám v urbanistickém a architektonickém řešení. Provedené změny zásadně posunuly vnímání prostranství a odloučili je od samotné stavby oproti původnímu konceptu, který s tímto prostorem pracoval jako se svou nedílnou částí. Tím byla narušena celková koncepce řešení nejen této části břehu Teplé, která je tvořena stavbou hotelu a na ní bezprostředně navazujících ploch. Tyto okolnosti je třeba vnímat jako přitěžující a zvyšující závažnost jednání disciplinárně obviněného

Vzhledem k výše uvedenému Stavovský soud ČKA dospěl k závěru, že jednání disciplinárně obviněného naplnilo skutkovou podstatu disciplinárního provinění spáchaného porušením ustanovení § 26 odst. 1 a odst. 5 PEŘ ČKA.

Stavovský soud naopak nepřisvědčil názoru dozorčí rady, že svým jednáním disciplinárně obviněný porušil ustanovení § 26 odst. 4. V souladu se svou předchozí rozhodovací praxí v minulosti došel Stavovský soud k názoru, že v případě změny realizované stavby nelze obecně hovořit o „využití autorského díla jiného architekta“, nejedná-li se například o případ, kdy inspirace architekta již realizovanou stavbou, dosáhne svou intenzitou úrovně jejího kopírování.

Závažnost tohoto disciplinárního provinění je třeba posuzovat zejména vzhledem k tomu, že předmětem úprav byla mezinárodně kulturně významná budova, respektive ji obklopující poloveřejný prostor, který po úpravách tvoří pomezí městského prostranství. Hotel Thermal je jako typický představitel tzv. brutalismu architektonickým milníkem doby a projevem nového přístupu i odvážných myšlenek a patří do zlatého fondu výrazově svébytné architektury nejen českých dějin umění. Za přitěžující okolnost lze považovat též výsledek úprav navržených disciplinárně obviněným, který dle názoru senátu Stavovského soudu snížil hodnotu autorského díla jako celku. Respektování a ochrana autorství a architektonického kulturního dědictví při výkonu profese architekta je jednou z důležitých povinností. Je to právě architekt, kdo by měl význam této ochrany vysvětlovat svým klientům a veřejnosti.

S přihlédnutím ke všemu výše uvedenému se Stavovský soud za disciplinární obvinění rozhodl disciplinárně obviněnému uložit disciplinární opatření – pokutu ve výši 20.000,- Kč. Při volbě disciplinárního opatření vycházel senát Stavovského soudu rovněž ze skutečnosti, že disciplinárně obviněný nebyl dříve Stavovským soudem ČKA trestán a disciplinárního provinění se dopustil zejména z důvodu z nedbalosti. Z těchto důvodů zvolil disciplinární opatření středně mírné.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku je možno podle § 53-55 Disciplinárního a smírčího řádu ČKA podat do 15 dnů od jeho doručení odvolání k představenstvu České komory architektů, a to prostřednictvím předsedy Stavovského soudu.

V Praze dne 4. 9. 2014

Ing. arch. Pavel Kopecký
předseda senátu Stavovského soudu
České komory architektů

Ing. arch. Václav Šebek
předseda Stavovského soudu
České komory architektů